

MAGDALENA NARDELLI KOVAČIĆ ROĐENA SLAVONKA
VEĆ 30 GODINA SKRBI O ZDRAVLJU TISUĆU OTOČANA

Mljet su svi zaboravili, no ja s prve crte ne odlazim

Tražila sam od ministra Vukelića da nam odobri heliodrom, no odgovor nikad **nisam dobila**, kao ni od svoje ravnateljice

PIŠE: **LARI LULIĆ**
SNIMIO: **ROBERT MATIĆ**

Liječnici na otocima, pogotovo onim izoliranim, završe uglavnom kako bi što prije obavili stažiranje, ili pak po kazni, a s njih odlaze čim im se ukaže prva bolja prilika, pa je prava rijetkost naići na doktora koji je svojevremeno odabrao dugotrajnu otočku izolaciju i sve što život i rad na škoju nose. Jedan takav primjer je doktorica **Magdalena Nardelli Kovačić**, rođena Slavonka koja već punih 30 godina živi i radi na Mljetu i koja tijekom godine skrbi o zdravlju oko tisu-

ću stalno naseljenih Mlječana, a tijekom ljetne sezone i o 10.000 turista koliko ih bude na otoku. Doktorica Nardelli zrači upravo nevjerojatnom energijom, uvijek je u pokretu, a smiješak s lica ne silazi joj ni dok po najžešćem zvizdanu s teškom kožnom doktorskom torbom ide u kućne posjete starijim Mlječanima. - Doktore na specijalizaciji neki otok obično dopadne slučajno, ali kod mene je to bilo namjerno. Odrasla sam u malome mjestu, u Novoj Gradiški, a kasnije sam živjela u Slavonskom Brodu i zapravo su me uvijek privlačile manje sredine, mjesta gdje navečer svi sjede pred kućama, svatko svakoga poznaje i gdje se ne moraš voziti sat i pol vremena od posla do doma. Po završetku fakulteta stažirala sam u Supetru, gdje sam sreća

budućeg supruga (**Branka Kovačića**, op.a.), a kada smo odlučili živjeti zajedno, razmotrili smo sve opcije i odlučili otići na Mljet. Pomno smo odvagali sve prednosti i mane te odluke i moram reći da se nikada nismo pokajali. A ja sam se zapravo u ovaj otok zaljubila još puno ranije. Kao dijete ljetovala sam u ferijalnom odmaralištu u Korčuli i jednom smo od tamo išli na izlet na Mljet. Bila sam fascinirana i nakon toga sam uvijek tu dolazila ljetovati, a često sam zamišljala kako bi lijepo bilo tu i živjeti - objasnila je dr. Nardelli, s kojom smo razgovarali u kratkom predahu između njenog rada u ordinaciji u Babinu polju i odlazaka na teren u kućne posjete.

Kako je živjeti i raditi na otoku kao što je Mljet?

- Život je ovdje prekrasan, naravno, samo ako je to stvar tvoga izbora. Priroda je prekrasna, zimi kad nema puno posla ide se u skupljanje gljiva, planina- ▶

Najljepša bolnica

'Po meni je ovo najzanimljiviji posao u medicini. Nitko me ne može uvjeriti da je bilo kakva specijalizacija ili bolnica ljepša od ovoga. Ovdje sam liječnik prve linije, uvijek u kontaktu s ljudima, dobro znam sve pacijente, svih tisuću te sam sretna što im imam mogućnost podići razinu zdravlja, naučiti ih da budu odgovorni prema sebi'

renje, ribanje... Što se rada tiče, po meni je ovo najzanimljiviji posao u medicini i nitko me ne može uvjeriti da je bilo kakva specijalizacija ili bolnica ljepša od ovoga. Ovdje si liječnik prve linije, uvijek u kontaktu s ljudima i dobro znaš sve pacijente, svih tisuću, jer živiš s njima i vidiš ih svaki dan. Ovdje je sve neposredno, a imaš mogućnost podići nivo zdravlja, naučiti ljude da budu odgovorni za sebe. Rezultati tog rada jasno se vide i to veseli. Naravno, nije sve bajno; kada sam prije 30 godina došla na otok, ovdje ničega nije bilo, osim jednog starog auta i neadekvatne sobice koja je glumila ordinaciju. Prije mene liječnici su na Mljet dolazili po kazni, bili bi tu po par mjeseci i odlazili. Ja sam došla svojom voljom, s namjerom da ostanem i ponosna sam na to što sam se uspjela izboriti da sada imamo dobro ekipiranu zdravstvenu službu, s dva tima, depoom lijekova i sa zubarom. Iskamčili smo neku prijeko potrebnu opremu, razvili smo telemedicinu i razlika je, u odnosu na prije 30 godina, drastična. Svaki dan su novi izazovi, novi slučajevi i nove situacije. Nikada nije dosadno.

SIGNALNA LAMPICA

Gotovo 20 godina bili ste jedini liječnik na Mljetu. Jeste li tada imali mogućnost barem na kratko otići s otoka na odmor, maknuti se?

- Jednom godišnje dolazila bi mi zamjena i ja bih tada bila kratko slobodna otići s otoka, ali nikad nije bilo slobodnih vikenda ili spojenih praznika, uvijek sam 24 sata dnevno morala biti spremna za intervenciju, što je jako stresno. Kod mene doma stalno je uključena signalna lampica za hitne slučajeve. Noću, kada zaspem, ispred može biti rave party ili oluja, ali ja neću ništa čuti. No, neka stane auto i ugasi motor, budna sam jer znam da nešto nije u redu. Ali, to napro-

sto prihvatiš, to je dio posla. Između toga i situacije da spavam u nekoj dežurnoj sobi u velikoj bolnici, s radošću biram ovo. **Zaduženi ste za pacijente na više od 100 četvornih kilometara kopna i 1300 četvornih kilometara mora. Pretpostavljam da vam je najteže ljeti, kada na otok nahrupi tisuće turista...**

- Problem je i inače što ljudi kada dođu na godišnji odmor žele raditi ono što cijelu godinu ne rade i za što nisu spremni - voze se na biciklima, skaču, rone, planinare, a nisu u kondiciji i precijene se, pa često dolazi do nesreća i ozljeda. I prometne nesreće najčešće se događaju ljeti, jer turisti često po Mljetu voze nevjerojatno neodgovorno. Čovjek bi očekivao od iskusnih gradskih vozača barem da daju žmigavac kada skreću, ali ovaj. Događaju se sulude stvari, ljudi parkiraju auto usred nepregledne krivine, izađu vani, pa

se fotografiraju, a onda netko naleti na njih. Veliki su problem i turistički brodovi, jer na njima uvijek ima pijanih, zna biti tučnjava, porezotina, ma svakakvih incidenata. I ronjoci, naravno, često stradavaju, premda je situacija s njima puno bolja otkako se otvorio ronilački centar u Pomeni u kojemu se radi odgovorno i po pravilima. Zanimljivo je da nautičari rijetko završe kod mene, vjerojatno zato jer oni na put idu spremni, nose prvu pomoć i znaju se čuvati.

Kakvi su vaši najčešći zadaci i na koje probleme nailazite?

- Ja sam ovdje dvostruki liječnik, dakle liječnik primarne zdravstvene zaštite obiteljske medicine - radim u ordinaciji s pacijentima - a 24 sata dnevno sam liječnik hitne medicinske pomoći i stalno u pripravnosti. Ako se sad dogodi prometna nesreća, ja napuštam ambulantu i idem na lice mjesta, te po pružanju

hitne pomoći po potrebi pratim pacijenta do Splita ili Dubrovnika. A događa se sve što možete zamisliti, sve vrste trauma, prometnih nesreća na kopnu, u zraku, u moru i pod morem. Nama je velik problem što nemamo odgovarajuće vozilo hitne pomoći, fiat scudo koji imamo ne zadovoljava niti standarde za sanitetski prijevoz, a kamoli standarde za hitnu medicinsku pomoć i transport. Kada u vozilo legne pacijent, više ništa ne može stati, a ako je tu defibrilator, stoji na podu, dok ja stojim na pacijentu. Na Mljetu nema niti brzog broda za prijevoz pacijenata, pa su potrebna tri sata da bi brod stigao iz Dubrovnika i prebacio pacijenta do tamo, a o životu i smrti koji puta znaju odlučivati minute. I heliodrom je goruće pitanje, jer ga trenutno nema: vojska je, doduše, napravila jedan u Saplnari, ali mi ga ne možemo koristiti.

Tražila sam od ministra Vukelića da nam odobri heliodrom za ažurni transport pacijenata, no do danas nisam dobila odgovor, isto kao niti od svoje ravnateljice kojoj sam se obratila. Ako se uskoro ništa ne riješi, pisat ću ministru kao privatna osoba, jer moja ravnateljica ne dopušta da mu pišem kao liječnik. U slučaju teške nesreće ja ću ipak zvati helikopter preko 112, pa neka onda netko kaže da se helikopter ne može spustiti. Spornih situacija do sada nije bilo, jer smo spuštali helikopter na improvizirani heliodrom u Dugom polju, ali to je bilo polulegalno i ja ne mogu na to računati. Institucije kao da su zaboravile da Mljet postoji i kao da ih nije briga za njegove stanovnike. Ali, borimo se, i ja i svi Mlječani.

Koji vam je bio najteži trenutak u praksi na Mljetu?

- Najdramatičnija je bila prometna nesreća prije par godina,

Kada sam prije 30 godina došla na otok, ovdje ničega nije bilo, osim jednog starog automobila i neadekvatne sobice koja je glumila ordinaciju. Prije mene liječnici su na Mljet dolazili po kazni...

kada su nastradala dva dečka na motorima. Bili smo tri liječnika na licu mjesta i svejedno je bilo strašno. I svaki porod u kući je dramatičan događaj, jer nikad ne znaš kako će završiti. Može sve izgledati dobro, a u sljedećem trenutku možeš izgubiti roditelju ili dijete. Imali smo sve varijante poroda, i pupčanike oko vrata, majke epileptičarke i zadak. Možda je romantično roditi se u kući, ali to je u redu ako znaš da je blizu bolnica i rodišište, pa znaš da možeš stići tamo ako nešto krene po zlu. U situaciji kad nemaš izbora i znaš da je sve na tebi - zna biti vrlo teško i stresno. Srećom, do sada su svi porodi prošli u redu, imali smo jedno mrtvorodenče, ali ono je bilo mrtvo i prije poroda. Meni su ta djeca koju sam porodila najljepša na Mljetu, ima ih 10 ili 11. Kada ih vidim, sva se naježim.

Što vam najviše fali na otoku?

- Kino! Ma, ne fali mi zapravo ništa previše, jer otkako sam došla na Mljet za godišnji odmor uvijek idem u neki veliki grad i onda radim sve što ne radim cijelu godinu: idem na aerobik, na masažu, kod kozmetičarke, u kavanu, posjećujem galerije i predstave, družim se s ljudima. Ranije sam za godišnji išla u Pariz, London, Rim, Prag... a otkako sam se počela baviti kineziologijom, išla sam tripot u Indiju, jer tamo je škola za to.

PUT U INDIJU

Otkud interes za kineziologiju?

- Naša zapadna medicina ima svoja ograničenja, a kineziologija se samo nadovezala na moja znanja iz anatomije, fiziologije i neurologije. To je obilje vještina za trenutačno skidanje stresa koje odmah pokazuju rezultate, što u mome poslu jako koristi. Kineziologija koju ja prakticiram emocije tretira kao razlog blokade energije, a te blokade uzrok su bolesti. Inače, na otoku smo svi usmjereni jedni prema drugima, moj život ovisi o drugima, jer da mi se što dogodi, mogu mi pomoći medicinska sestra, muž i vozač broda. Stoga stalno imamo tečaj prve pomoći u školi, obučavamo vatrogasce, tako da kad se nešto dogodi što više ljudi zna kako reagirati.

Hoćete li ostati na Mljetu i kada odete u mirovinu?

- Stav je od početka bio da ćemo tu živjeti i napraviti kuću, tako da suprug i ja mislimo ostati na Mljetu i kada odem u mirovinu, što bi trebalo biti za četiri godine. Ali, vjerujem da ću se i nakon toga baviti medicinom. Kad ovaj posao radiš toliko dugo, to prestaje biti posao i postaje tvoj život, pogotovo kada si na otoku i kada si doktor 24 sata dnevno. Ne planiram previše, jer kada bih do sada nešto planirala, uglavnom bi ispalo drugačije. Ali s Mljetom se ne mičem, to je moj dom i moj život kojega zaista volim. ■

